

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1569

Vragen van de leden **Westerveld** en **Lahlah** (beiden GroenLinks-PvdA) aan de Staatssecretarissen van Justitie en Veiligheid en de Staatssecretaris en Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *onderwijs in justitiële jeugdinrichtingen* (ingezonden 19 februari 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Coenradie** (Justitie en Veiligheid), van Staatssecretaris **Struycken** (Justitie en Veiligheid) en van Staatssecretaris **Paul** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 10 maart 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het advies¹ van de Onderwijsraad over onderwijs in Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl's)?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

De Onderwijsraad spreekt van «aanhoudende zorgen» over het onderwijs in JJl's en stelt dat zowel de wettelijke inbedding als de praktijk tekort schieten; deelt u deze zorg? Deelt u de mening, ook met de Onderwijsraad, dat ook deze jongvolwassenen recht op onderwijs hebben?

Antwoord 2

Wij vinden het belangrijk dat iedere jongere onderwijs krijgt, ook als deze tijdelijk in een justitiële jeugdinrichting verblijft. Onderwijs zorgt voor stabiliteit en geeft jongeren een perspectief voor na hun verblijf. Onderwijs is dan ook onderdeel van de gebruikelijke dagbesteding van jongeren. De afgelopen periode hebben we, samen met het veld, al ingezet op de nodige verbeteringen. Ook de komende periode zullen we dat blijven doen, waarbij we de adviezen van de Onderwijsraad daarin zullen betrekken.

¹ Onderwijsraad, 11 februari 2025, Onderwijs in justitiële jeugdinrichtingen (www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2025/02/11/onderwijs-in-justitiële-jeugdinrichtingen).

Vraag 3

Kunt u aangeven hoe u aankijkt tegen de constatering van de Onderwijsraad dat het onderwijs binnen JJI's structureel in de knel komt en onvoldoende gewaarborgd is? Welke concrete stappen heeft het kabinet tot op heden gezet om deze structurele problemen aan te pakken?

Antwoord 3

Het advies van de Onderwijsraad laat zien hoe complex het is om in de context van een justitiële jeugdinrichting onderwijs te bieden dat goed aansluit op de behoeften van de diverse doelgroep. Om de professionals binnen de scholen en jeugdinrichtingen die zich hier dagelijks voor inzetten verder te ondersteunen, zijn de afgelopen jaren een aantal concrete stappen gezet.

Ten eerste is vanaf kalenderjaar 2023 de bekostiging per capaciteitsplek voor scholen in JJI's structureel opgehoogd en meer dan verdubbeld. In totaal ontvangen de scholen hiermee structureel 4 miljoen euro extra. Met deze extra middelen kunnen scholen onder meer het onderwijs- en stageaanbod passender maken voor de steeds ouder wordende doelgroep en nazorg leveren als de jongere uit de JJI is.

Ten tweede is in 2024 door het Ministerie van OCW een mbo-coördinator aangesteld waarmee tot 2026 extra inzet beschikbaar is om de samenwerking tussen scholen bij de JJI's en mbo-instellingen te versterken. Bijvoorbeeld door te werken aan een betere doorstroom, duidelijke aanspreekpunten op mbo-instellingen en een convenant voor gegevensdeling. Ook wordt een aantal scholen bij JJI's geholpen om de samenwerking met de mbo-instelling in de regio aan te gaan en bestendigen.

De komende tijd wordt naar aanleiding van het advies van de Onderwijsraad zorgvuldig onderzocht of en zo ja, welke verbeteringen er nog meer nodig zijn. Hierbij trekken wij nauw op met de JJI's, de scholen van de JJI's en de betrokken inspecties.

Vraag 4

Wat is er concreet ondernomen na het rapport «Pedagogisch uitgangspunt onder druk»² van september 2024 waarin de Inspectie Justitie en Veiligheid (Inspectie JenV) constateerde dat jongeren die worden verdacht van een strafbaar feit vaak lang moeten wachten op hun straf, en dit de ontwikkeling van jongeren onder druk zet?

Antwoord 4

De Staatssecretaris Rechtsbescherming heeft het rapport «Pedagogisch uitgangspunt onder druk» van de Inspectie van Justitie en Veiligheid op 10 september 2024 aan uw Kamer aangeboden.³ Dit rapport bevat belangrijke conclusies en aanbevelingen voor verbetering. Op dit moment worden deze besproken met de partners in de jeugdstrafrechtketen. De Staatssecretaris Rechtsbescherming stuurt uw Kamer vóór het zomerreces van 2025 een inhoudelijke reactie.

Vraag 5

Deelt u de mening dat beide rapporten samen een somber beeld laten zien van de manier waarop de overheid zorg draagt voor het recht op onderwijs en de kansen voor deze jongeren en jongvolwassenen? Ziet u ook dat dit niet alleen voor de betrokkenen zelf, maar ook voor de samenleving nadelig uitpakt, omdat de kans op recidive groter is bij mensen die weinig perspectief hebben?

Antwoord 5

Zoals bij vraag 2 aangegeven vinden wij het belangrijk dat iedere jongere onderwijs krijgt, ook als deze tijdelijk in een justitiële jeugdinrichting verblijft. Onderwijs zorgt voor stabiliteit en geeft jongeren een perspectief voor na hun verblijf. Dat er aanhoudende zorgen zijn over het onderwijs in de JJI's nemen

² Inspectie JenV, 10 september 2024, Rapport Pedagogisch uitgangspunt onder druk (www.inspectie-jenv.nl/Publicaties/rapporten/2024/09/10/rapport-pedagogisch-uitgangspunt-onder-druk).

³ Kamerstukken II 2024/25, 28 741, nr. 121

wij uiterst serieus. Om die reden werken we de komende periode samen met het veld aan een goede reactie en vervolgstappen die nodig zijn.

Vraag 6

De Onderwijsraad stelt dat het onderwijsbeleid onvoldoende is afgestemd op de praktijk binnen de JJI's, bent u bereid de aanbeveling van de raad over te nemen om de regels en systemen van betrokken ministeries beter op elkaar af te stemmen en een gedeelde visie te ontwikkelen op onderwijs in JJI's? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Het advies van de Onderwijsraad bevat concrete adviezen en aanbevelingen die het onderwijs in de JJI's verder kunnen brengen. Hier zijn wij dan ook al actief met de Onderwijsraad, de JJI's en de scholen die in de JJI gehuisvest zijn over in gesprek. Wij willen de tijd nemen om de adviezen zorgvuldig uit te werken. Uw Kamer ontvangt voorafgaand aan het zomerreces een eerste reactie op het advies. Hierin wordt zo veel als mogelijk concreet ingegaan op de adviezen van de Onderwijsraad.

Vraag 7

De Onderwijsraad pleit voor een herziening van de onderwijswetgeving, zodat JJI-scholen een specifieke plek krijgen binnen een sectorwet en examens gemakkelijker kunnen worden afgenomen, bent u bereid hier werk van te maken? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Hier komen wij op terug in de beleidsreactie op het advies van de Onderwijsraad.

Vraag 8

Hoe gaat u ervoor zorgen dat jongeren in JJI's daadwerkelijk de kans krijgen hun onderwijs te voltooien en een diploma, certificaat of getuigschrift te behalen? Kunt u daarbij specifiek ingaan op de wettelijke belemmeringen die JJI-scholen momenteel ervaren bij examinering en het aanbod van beroeps-onderwijs, zoals de juridische beperkingen in de Wet op de expertisecentra (Wec) en de noodzaak van extraneusconstructies voor mbo-examens?

Antwoord 8

Hiervoor verwijzen wij u naar het antwoord op vraag 7.

Vraag 9

Acht u het aanvaardbaar dat jongeren door deze belemmeringen worden gehinderd in hun onderwijs en toekomstperspectief? Bent u bereid deze knelpunten per direct aan te pakken en zo ja, welke concrete stappen gaat u op korte termijn zetten?

Antwoord 9

Hiervoor verwijzen wij u naar het antwoord op vraag 7.

Vraag 10

De Onderwijsraad stelt dat de samenwerking tussen JJI-scholen en andere onderwijsinstellingen versterkt moet worden, zodat de overgang tussen onderwijs binnen en buiten JJI's soepeler verloopt; op welke manier gaat u deze samenwerking structureel verbeteren?

Antwoord 10

Zoals bij vraag 3 aangegeven is in 2024 een mbo-coördinator aangesteld om de komende jaren de samenwerking tussen scholen bij JJI-instellingen en mbo-instellingen structureel te versterken en verbeteren. De extra middelen die de scholen per 2023 structureel ontvangen kunnen hier ook voor worden ingezet. Wij komen hierop nader terug in de beleidsreactie op het advies van de Onderwijsraad.

Vraag 11

De Onderwijsraad signaleert dat het personeelstekort binnen JJI's ook het onderwijs raakt en adviseert om personeelsbeleid mogelijk te maken dat aansluit op de specifieke behoeften van JJI-scholen; hoe beoordeelt u deze aanbeveling en welke maatregelen treft u om de tekorten aan te pakken?

Antwoord 11

Hiervoor verwijzen wij u naar het antwoord op vraag 7.

Vraag 12

Bent u bereid om – in lijn met de aanbevelingen van de Onderwijsraad – onderwijsgerelateerde overwegingen een explicietere rol te geven bij beslissingen over jongeren binnen JJI's, naast justitiële en behandelperspectieven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12

Hiervoor verwijzen wij u naar het antwoord op vraag 7.

Vraag 13

Kunt u toezeggen dat het kabinet op korte termijn met een concreet plan komt om de knelpunten in het JJI-onderwijs structureel op te lossen, en kunt u de Kamer hierover informeren vóór het zomerreces? Bent u bereid om in deze analyse ook in te gaan op het rapport «Pedagogisch uitgangspunt onder druk»?

Antwoord 13

Het inspectierapport «Pedagogisch uitgangspunt onder druk» gaat over de wachtlijsten in de jeugdstrafrechtketen. Uit dit onderzoek van de Inspectie Justitie en Veiligheid blijkt dat jonge verdachten te vaak en te lang moeten wachten op een passende straf of maatregel. Het advies van de Onderwijsraad daarentegen gaat over een specifiek onderdeel van de tenuitvoerlegging van een straf of maatregel, namelijk het onderwijs dat in de JJI's wordt geboden. Daarom ontvangt uw Kamer twee separate brieven: een beleidsreactie op het inspectierapport «Pedagogisch uitgangspunt onder druk» (zie het antwoord op vraag⁴ en een beleidsreactie op het advies van de Onderwijsraad over het onderwijs in de JJI's (zie het antwoord op vraag⁵.

Vraag 14

In de motie-Lahlah (Kamerstuk 24 587, nr. 957) heeft de Kamer uitgesproken dat jongeren die door capaciteitstekorten in volwassenendetentie worden geplaatst, het recht moeten behouden om onderwijs te volgen, kunt u aangeven welke stappen u sinds het aannemen van deze motie heeft gezet om dit te realiseren? Wat voor onderwijs krijgen deze jongeren nu?

Antwoord 14

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft op 4 november 2024 per brief op de motie-Lahlah gereageerd.⁶ Daarin schetste zij dat de onderwijsmogelijkheden in het gevangeniswezen voor deze doelgroep beperkt zijn. Wel is het mogelijk gebleken om via contact met de school van herkomst jongeren de mogelijkheid te bieden hun studiemateriaal beschikbaar te stellen zodat ze geen onnodige vertraging oplopen. Daarnaast sluit het educatieve programma van de Life Changing Group (LCG) beter aan bij de behoefte van deze doelgroep dan de in de motie-Lahlah aangedragen opties om de jongvolwassenen te laten deelnemen aan het onderwijsaanbod voor volwassenen of hen online onderwijs te laten volgen. In een andere ingediende motie van het Kamerlid Lahlah c.s. wordt de regering verzocht om te onderzoeken of het mogelijk is om het aantal beschikbare uren van de LCG uit te breiden, bijvoorbeeld door ook in het

⁴ Inspectie JenV, 10 september 2024, Rapport Pedagogisch uitgangspunt onder druk (www.inspectie-jenv.nl/Publicaties/rapporten/2024/09/10/rapport-pedagogisch-uitgangspunt-onder-druk)

⁵ Inspectie JenV, 10 september 2024, Rapport Pedagogisch uitgangspunt onder druk (www.inspectie-jenv.nl/Publicaties/rapporten/2024/09/10/rapport-pedagogisch-uitgangspunt-onder-druk)

⁶ Kamerstukken II 2024/25, 24 587, nr. 994

weekend aanbod te realiseren.⁷ De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) heeft dit onderzocht en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid informeert uw Kamer hier eind maart 2025 per brief over.

Vraag 15

Kunt u specifiek ingaan op de mogelijkheden die momenteel worden onderzocht om jongeren in volwassenendetentie toch onderwijs te laten volgen?

Antwoord 15

Zie het antwoord op vraag 14.

⁷ Kamerstukken II 2024/25, 24 587, nr. 997